

BELEIDSKADER SOCIAAL DOMEIN HEERLEN

DRIE DECENTRALISATIES IN ÉÉN:

JEUGDWET NIEUWE WMO EN PARTICIPATIEWET

Inhoud

Samenvatting	5	
1	Achtergrond en plaatsbepaling decentralisaties	7
1.1	Waarom dit beleidskader	7
1.2	Situatie Heerlen	8
1.3	Actualiteit landelijke besluitvorming	9
1.4	Beoogde samenhang decentralisaties	12
2	Transformatie sociaal domein	15
2.1	Van voorzieningen naar eigen kracht en participatie	15
2.1.1	Kanteling	15
2.1.2	Nieuwe kijk op ondersteuning	16
2.2.	De vernieuwde sociale infrastructuur als basis voor de drie decentralisaties	17
2.3	Integraal werken	18
2.4	Toegang	19
2.4.1	Sociale wijkteams in de stadsdelen	20
3.	Opdrachtgeverschap en regie	23
3.1	Rol van de gemeente	23
3.2	Gemeente is regievoerder	23
3.3	Partnerschap	24
3.4	Social Return en werkgeverschap	24
4.	Herijking beleid: prioritering, sturing en samenhang op diensten en doelgroepen	25
5	Tot slot	27

Samenvatting

Heerlen wordt geconfronteerd met grote veranderingen in het sociaal domein. De algemene lijn in de transitie van het sociale domein in het Regeerakkoord is decentraliseren en bezuinigen. Het Rijk geeft gemeenten per 1 januari 2015 meer taken en verantwoordelijkheden op de beleidsterreinen van werk/ participatie/inkomen, begeleiding/persoonlijke verzorging en jeugdzorg. De gemeenten krijgen daardoor de regie op terreinen waar ze eerst geen zeggenschap hadden. Dat biedt kansen voor transformatie: we kunnen de verkokering, die nu sterk aanwezig is, doorbreken en de zorg voor kwetsbare burgers beter organiseren.

Helaas gaan alle decentralisaties gepaard met een grote bezuinigingen. De vraag is of het rijk in de verdeling van de budgetten over de gemeenten voldoende rekening zal houden met de specifieke situatie waarin Heerlen zich bevindt: veel burgers met een zwakke sociaal-economische positie. Daarom zijn er ook zorgen of het ons zal lukken om alle taken die erbij komen goed uit te voeren. Het is een enorme opgave.

Voorliggend beleidskader bouwt voort op de notitie 'Uitgangspunten drie decentralisaties', die op 3 juli 2012 door de Raad is vastgesteld. In dit beleidskader zijn speerpunten geformuleerd. Deze vormen met elkaar het beleidskader voor de drie decentralisaties.

De speerpunten zijn:

1. Elke Heerlenaar is primair verantwoordelijk voor zichzelf, zijn gezin en het voorzien in zijn levensonderhoud. Sommige burgers hebben (tijdelijk) ondersteuning nodig om deze verantwoordelijkheid te kunnen nemen.
2. Wij investeren in de basis: inzet op eigen kracht en samenkracht, preventie en het versterken en verbreden van laagdrempelige voorzieningen waardoor het beroep op dure, specialistische ondersteuning beperkt wordt. Deze specialistische ondersteuning blijft waar nodig wel beschikbaar.
3. De ondersteuningsstructuur organiseert zich rondom de behoefte van inwoners en niet rondom de verschillende domeinen en wetten die aan de taken ten grondslag liggen. De invulling van de ondersteuningsstructuur kan per buurt of stadsdeel verschillen.
4. Om de zelfredzaamheid op alle leefgebieden in kaart te brengen en te monitoren maken we gebruik van hetzelfde instrument voor alle domeinen, de Zelfredzaamheid-Matrix (ZRM).
5. We doen de zaken op de juiste schaal: op gemeentelijk niveau, stadsdeelniveau, buurtniveau of schoolniveau, of bij de mensen thuis. Daarbij wegen we het belang van nabijheid af en de schaal die het meest efficiënt is.
6. Het sociaal wijkteam richt zich op burgers met meervoudige problematiek. Het wijkteam werkt integraal op alle leefgebieden. Daarbij worden de mensen gestimuleerd om de regie over het eigen leven weer op te pakken.
7. Het sociaal wijkteam werkt vanuit het 'erop af-principe'. We wachten niet op hulpvragen maar benaderen actief de mensen waar van we signalen hebben dat er sprake is van ernstige problematiek.
8. De samenstelling en omvang van het sociaal wijkteam kan verschillen, al naar gelang de problematiek. Deskundigheid op alle drie de decentralisaties moet aanwezig zijn in het sociaal wijkteam. De wijze waarop zal nader uitgewerkt worden in een uitvoeringsplan.
9. De gemeente heeft de regie en bepaalt welke resultaten zij in samenwerking met maatschappelijke partners wil realiseren. Door middel van een efficiëntere uitvoering moeten besparingen gerealiseerd worden om goede ondersteuning te kunnen blijven garanderen.
10. De rol die de gemeente kiest kan verschillen maar de gemeente kiest waar mogelijk voor partnerschap.
11. Wij willen met zorgaanbieders afspraken maken over werkgelegenheid, arbeidsmarktbeleid en social return on investment.

12. We gaan de door het Rijk ter beschikking gestelde budgetten aanwenden voor de uitvoering van de decentralisaties.
13. We gaan het bestaande en flankerend beleid herijken en prioriteren de wettelijke ondersteuningsplicht die we als gemeente hebben.
14. De drie decentralisaties vragen om een ontschot gebruik van de budgetten binnen het sociaal domein.

De decentralisaties vragen de actieve inzet van politiek, bestuur, organisaties in het maatschappelijk middenveld en vooral ook van inwoners. Het komende jaar staat in het teken van de daadwerkelijke inrichting. Dit heeft gevolgen voor het aanbod aan inwoners. Speciale aandacht gaat uit naar communicatie met alle betrokken partijen, de sociale wijkteams, de begroting 2015, beleidsplannen en verordeningen. Alles met het doel om uiterlijk 1 januari 2015 in de startblokken te staan. De raad krijgt relevante voorstellen daartoe in de loop van 2014 aangereikt.

1 Achtergrond en plaatsbepaling decentralisaties

1.1 Waarom dit beleidskader

Decentralisatie en bezuinigingen hand in hand

De gemeente wordt geconfronteerd met grote veranderingen in het sociaal domein. De algemene lijn in de transitie van het sociale domein in het Regeerakkoord is decentraliseren en bezuinigen. Het Rijk geeft gemeenten meer taken en verantwoordelijkheden, die ze met minder geld dan voorheen moeten uitvoeren. Het kabinet wil taken en verantwoordelijkheden op de beleids-terreinen van werk/ participatie/inkomen, begeleiding/persoonlijke verzorging en jeugdzorg aan de gemeenten overdragen. De gemeenten krijgen daardoor de regie op terreinen waar ze eerst geen zeggenschap hadden. Dat biedt kansen voor transformatie: we kunnen de verkokering, die nu sterk aanwezig is, doorbreken en de zorg voor kwetsbare burgers beter organiseren. Helaas gaan alle decentralisaties gepaard met grote bezuinigingen. Het kabinet heeft aangekondigd om 25 % te bezuinigen op de begeleiding van inwoners met beperkingen, 15 % op de jeugdzorg en 40 % op de (huidige) huishoudelijke hulp. Ook op de bestaande participatiebudgetten wordt flink bezuinigd.

De opgave is groot

Dat betekent voor Heerlen een grote opgave. Hoe zorgen we er voor dat de mensen die het nodig hebben niet de dupe worden van de bezuinigingen? Als gemeente moeten we zowel de processen als ook de voorzieningen kritisch bekijken. De huidige regelgeving leidt tot claimgedrag van burgers ('ik heb er recht op'). De huidige mogelijkheden om maatwerk te leveren zijn beperkt en het aanbod is vaak versnipperd: te vaak werken verschillende hulpverleners binnen één huishouden zonder dat er sprake is van één plan. Er zijn ook zo veel verschillende regelingen van toepassing dat de hulpverleners vaak door de bomen het bos niet zien. Met de nieuwe wetten en de veranderde rol van de gemeente zijn we beter in staat om de regie te voeren. De decentralisaties bieden dus kansen, al zijn er budgettaire en organisatorische valkuilen.

Integrale aanpak

De beoogde integrale aanpak geldt niet alleen binnen het sociale domein, maar ook tussen het sociale domein en andere domeinen zoals het onderwijs. Het onderwijs krijgt de plicht om in het kader van de Wet Passend Onderwijs ervoor te zorgen dat elke leerling een passend onderwijsaanbod krijgt, bij voorkeur in het reguliere onderwijs en thuisnabij. Het doel is dat er geen kinderen meer buiten de boot vallen, of dat nou in het gezin, in de buurt of op school is.¹

¹ Thuisnabij passend onderwijs: kinderen met en zonder beperking moeten in eigen omgeving met eigen vrienden op eigen niveau onderwijs kunnen volgen. De Wet passend onderwijs wordt ook wel eens de vierde decentralisatie genoemd.

1.2 Situatie Heerlen

De noodzaak is groot

De noodzaak om in Heerlen te komen tot een goede integrale aanpak in het sociale domein is groot. Heerlen staat in de top vijf van gemeenten met de meeste bijstandsuitkeringen² en in de top drie van de gemeenten met een hoog aandeel kinderen dat onder de armoedegrens leeft (12,4 %)³. De mensen in Heerlen doen een groot beroep op de provinciale Jeugdzorg en op de jeugd-GGZ. Bij de taken die van de AWBZ naar de nieuwe WMO gaan, zien we ook een groot beroep op begeleiding door inwoners met beperkingen⁴.

	Heerlen	Zuid-Limburg
Bijstandsuitkeringen	Gemeentelijke top 5	
Aandeel kinderen onder armoedegrens	Gemeentelijke top 3	
Provinciale Jeugdzorg	3,4%	2%
Jeugd GGZ	4,2%	2,2%
Begeleiding inwoners met beperkingen	2,2%	1,8%

Recent onderzoek van het CBS laat zien dat ook de 'samenloop' in Heerlen relatief groot is: veel burgers doen een beroep op meerdere voorzieningen. We hebben dus veel te winnen in Heerlen. We zien kansen, maar de risico's zijn groot. Het welzijn van een grote groep, vaak kwetsbare, burgers staat op het spel.

Hoe ver zijn wij?

Er wordt in Heerlen hard gewerkt om op 1 januari 2015 klaar te zijn voor de decentralisaties. Afhankelijk van het thema bereiden we dit voor op Heerlens, Parkstad en/of Zuid-Limburgs niveau. Dat doen we niet alleen, maar samen met onze maatschappelijke partners en burgers, omdat we elkaars deskundigheid en menskracht nodig hebben. Alleen samen kunnen we de uitdaging waarvoor we staan het hoofd bieden.

Op 3 juli 2012 heeft de Raad de nota 'Uitgangspunten drie decentralisaties' vastgesteld. Nu is de tijd aangebroken om aan de Raad het Beleidskader Sociaal Domein voor te leggen, dat voor de 3 decentralisaties geldt. Hierin worden de uitgangspunten van juli 2012 nader uitgewerkt om houvast te bieden bij de verdere beleidsvorming.

Een complicatie daarbij is dat het wetgevingstraject voor de drie wetten nog niet is afgerond en ook de definitieve budgetten nog niet bekend zijn. Fundamentele vragen, zoals bijvoorbeeld de vraag of er een wettelijk recht op een persoonsgebondenbudget (PGB) is en hoe dat recht eruit ziet, en of de persoonlijk verzorging ook over gaat naar de gemeente, zijn nog niet beantwoord. Die worden dan ook in dit beleidskader buiten beschouwing gelaten. Maar in grote lijnen zijn de wettelijk kaders wel bekend, en de budgettaire kaders worden langzamerhand ook duidelijker. Tijd om als Heerlen een aantal keuzes te maken.

² Eén op de negen huishoudens in Heerlen heeft een bijstandsuitkering.

³ Cijfers CBS Armoedesignalement 2011.

⁴ HHM impactmonitor begeleiding regio Zuid-Limburg, maart 2012. Het landelijk percentage Begeleiding is 1,2%.

1.3 Actualiteit landelijke besluitvorming

“Eén gezin, één plan, één regisseur” is het uitgangspunt bij de decentralisaties in het sociale domein: bij de Participatiewet, de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) en de Jeugdwet. Daarmee krijgt de gemeente een grote verantwoordelijkheid en zeggenschap in het sociale domein. Het plan om gemeenten voor dit sociale domein verantwoordelijk te maken, baseert het kabinet op drie belangrijke overwegingen:

- De gemeente is de overheidslaag die het dichtst bij de burger staat en de zaken ook dicht bij de burger kan organiseren.
- Door de verantwoordelijkheid voor het gehele sociale domein in één hand te leggen, ontstaan er synergievoordelen.
- Gemeenten zouden op bovenstaande gronden in staat zijn om een flinke bezuiniging te realiseren.

In de volgende paragraaf beschrijven we in welke stadium het wetgevingsproces zich bevindt, wat de kern van de wet is, wat vrijwel zeker wordt besloten en welke punten nog in discussie zijn.

Jeugdwet

De nieuwe Jeugdwet, die per 1 januari 2015 van kracht wordt, maakt gemeenten bestuurlijk en financieel verantwoordelijk voor alle jeugdhulp, voor de uitvoering van kinderschermingsmaatregelen en jeugdreclassering. Jeugdhulp is breed gedefinieerd. Het omvat de ondersteuning, hulp en zorg aan jeugdigen en hun ouders bij alle denkbare opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen. Hieronder valt zowel een vorm van ambulante hulp als een verblijf bij pleegouders, hulp in een medisch kinderdagverblijf of psychiatrische zorg. De leeftijdsgrens van 18 jaar is het uitgangspunt voor jeugdhulp en de uitvoering van kinderschermingsmaatregelen.

Een aantal van de aandoeningen die opgepakt wordt binnen de jeugd-GGZ is zo specifiek en/of zeldzaam dat de aanpak ervan bovenregionaal of, in sommige gevallen, landelijk moet worden georganiseerd.

Omdat psychische en somatische klachten sterk kunnen samenhangen, is in het nieuwe jeugdstelsel extra aandacht nodig voor de samenhang met de somatische zorg en in algemene zin met de Zorgverzekeringswet, waaronder de GGZ-Zorg voor volwassenen, extramurale psychofarmaca, de huisarts en de praktijkondersteuner-GGZ blijven vallen. Goede (keten)afspraken en richtlijnen zijn hierbij van groot belang.

De gemeente is verantwoordelijk voor het organiseren van herkenbare en laagdrempelige toegang tot jeugdhulp. Toegang en ondersteuning wordt zoveel mogelijk in de eigen omgeving van het kind en het gezin geboden. De uitgangspunten van eigenkracht en één gezin, één plan, één regisseur staan hierbij centraal.

Jeugdwet

Gemeenten worden verantwoordelijk voor de complete jeugdzorg waarbij sommige vormen bovenregionaal en/of landelijk worden georganiseerd.

Gemeenten worden verantwoordelijk om op bovenlokaal niveau een Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (AMHK) te organiseren. De rechtspositie van jeugdigen en ouders wordt in de Jeugdwet vorm gegeven door bepalingen over informatieplicht, toestemmingsvereisten, klachtenbehandeling en medezeggenschap.

Vooruitlopend op de invoering van de Jeugdwet wordt professionalisering van de beroepsbeoefenaren in de provinciale jeugdzorgsector gestimuleerd. Daartoe is een afzonderlijk wetsvoorstel bij de Tweede Kamer ingediend⁵. De Jeugdwet is in oktober aangenomen door de Tweede Kamer⁶.

Nieuwe WMO

Momenteel ligt het wetsvoorstel voor consultatie bij de Raad van State. Een oudere versie van de wetstekst, die gebruikt is voor consultatie van relevante organisaties is onlangs bij uitzondering naar de Tweede Kamer gestuurd. De kern van de nieuwe WMO, die de oude WMO per 1 januari 2015 zal vervangen, is dat de gemeente zorgdraagt voor de ondersteuning van mensen met een beperking. Dit om te bevorderen dat burgers zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen en zo zelfstandig mogelijk mee kunnen doen aan de samenleving. De gemeente draagt zorg voor de kwaliteit en de continuïteit van de voorzieningen: algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen. Inwoners met een ondersteuningsvraag kunnen een gesprek vragen met de gemeente of samenwerkingspartners met als doel een maatwerkoplossing te vinden. Het huidige recht op een voorziening komt daarmee te vervallen.

Nieuwe Wmo

Gemeenten worden verantwoordelijk voor externe begeleiding, kortdurend verblijf en vervoer voor inwoners met een beperking.

In het gesprek met de inwoner wordt onderzocht wat de problematiek is, hoe de inwoner deze problemen zelf of samen met familie en sociale netwerk kan oplossen. Als eigen en/of samenkracht onvoldoende aanwezig is, kan (tijdelijk) een collectieve voorziening worden aangeboden of in het uiterste geval een (tijdelijke) individuele voorziening. De taken die overkomen zijn geval Begeleiding, Kortdurend Verblijf en vervoer. De voorbereiding voor de nieuwe WMO gaat samen met een gefaseerde afbouw op verwante zorggebieden die het beroep op de WMO doet toenemen. Zo komen nieuwe cliënten minder snel in aanmerking voor intramurale zorg, zoals verzorgingshuizen en GGZ woonvormen. Ook krijgen gemeenten vanaf 2015 de taak om een maatwerkvoorziening inkomenssteun chronisch zieken en gehandicapten ter compensatie van diverse regelingen te leveren.

Participatiewet

De Participatiewet verkeert nog in de consultatiefase. Beoogde invoeringsdatum is 1 januari 2015. De Participatiewet voorziet in één regeling voor mensen met arbeidsvermogen waarbij de doelstelling is om iedereen met arbeidsvermogen naar werk toe te leiden, bij voorkeur regulier werk. De instroom tot de WSW (wet Sociale Werkvoorziening) is vanaf 1 januari 2015 niet meer mogelijk en Wajongers met arbeidsvermogen worden tussen 2015 en 2017 (na herkeuring) overgedragen naar de gemeenten. Er komt een quotumwet per 1 januari 2015, maar deze treedt alleen in werking als werkgevers (inclusief overheid) zich niet houden aan de gemaakte afspraak om vanaf 2014 jaarlijks een oplopend aantal banen voor mensen met een arbeidsbeperking open te stellen. De doelstelling is om per 2026 100.000 extra banen voor arbeidsgehandicapten bij werkgevers te hebben gerealiseerd en 25.000 extra banen bij de overheid. Binnen elk van de 35 arbeidsmarktregio's wordt een Regionaal Werkbedrijf gevormd.

⁵ Kamerstukken II 2012/13, 33619.

⁶ Tijdens het schrijven van dit beleidskader was behandeling door Eerste Kamer gepland in november 2013.

⁷ Bij het schrijven van het beleidskader was nog niet bekend of Persoonlijke Verzorging ook overgaat.

⁸ Het gaat om de Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg), de Compensatie eigen risico (CER) en de Regeling specifieke zorgkosten.

Dit werkbedrijf vormt de schakel tussen werkgevers en mensen met een arbeidsbeperking. Gemeenten en sociale partners werken dit werkbedrijf landelijk uit in de zogenoemde Werkkamer.

Participatiewet

Één regeling voor mensen met arbeidsvermogen waarbij de doelstelling is om iedereen met arbeidsvermogen naar werk toe te leiden. De Sociale Werkvoorziening en Wajong worden ingeperkt.

Nieuwe WWB

Vooruitlopend op de Participatiewet wordt per 1 juli 2014 de huidige Wet Werk en Bijstand (WWB) ingrijpend gewijzigd en worden de polisvoorwaarden voor de Participatiewet vormgegeven. Samenvattend verandert in deze nieuwe WWB, onder voorbehoud van parlementaire behandeling, onder andere dat alle categoriale regelingen afgeschaft worden en de kostendelersnorm wordt ingevoerd ter voorkoming van uitkeringsstapeling in meerpersoonshuishoudens. De uniformering van arbeidsverplichtingen en opleggen maatregel worden in de wet opgenomen, waarbij het schenden van deze verplichtingen leidt tot een bijstandswegering van 3 maanden.

⁹ Ten aanzien van het budget hebben we te maken met kortingen op het WSW-deel en een sterk teruglopende Participatiebudget. Het WWB-deel gaat naar verwachting in 2014 stijgen. Over het definitieve beschikbare budget voor 2015 en bezuinigingen daarop van de zijde van de Rijksoverheid is nog geen duidelijkheid. Daarentegen komen er voor armoedebeleid en schuldhulpverlening wel extra middelen ter beschikking. Landelijk 80 miljoen in 2014 en 100 miljoen in 2015 om de effecten van de WWB 2014 te compenseren.

1.4 Beoogde samenhang decentralisaties

Hoewel elke decentralisatie en bijbehorende wetgeving zijn eigen geschiedenis, kenmerken en parlementaire tijdsplanning kent, zijn er de volgende samenhangende doelstellingen van het kabinet.

Van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving

De decentralisaties gaan gepaard met zogeheten resultaatwetgeving en beogen burgers die (tijdelijk) ondersteuning nodig hebben, jong en oud, naar eigen vermogen mee te laten doen aan de samenleving. Als dat nodig is, kan dat bijvoorbeeld via het inzetten van passend onderwijs of jeugdhulpverlening, betaald werk of (arbeidsmatige) dagbesteding. Omdat het ook gaat om een versoering van de georganiseerde dienstverlening, wordt ook wel gesproken van de omkering van de verzorgingsstaat naar een participatiesamenleving.

Wederkerigheid centraal

Het kabinet streeft wederkerigheid na. Zo wordt verwacht dat bijstandsgerechtigden iets 'terug doen' voor hun uitkering, door maatschappelijk zinvolle activiteiten uit te voeren. Bij mensen met beperkingen is het inzetten van de 'Eigen Kracht' en het eigen sociale netwerk nieuw.

Doelgroepen overlappen elkaar

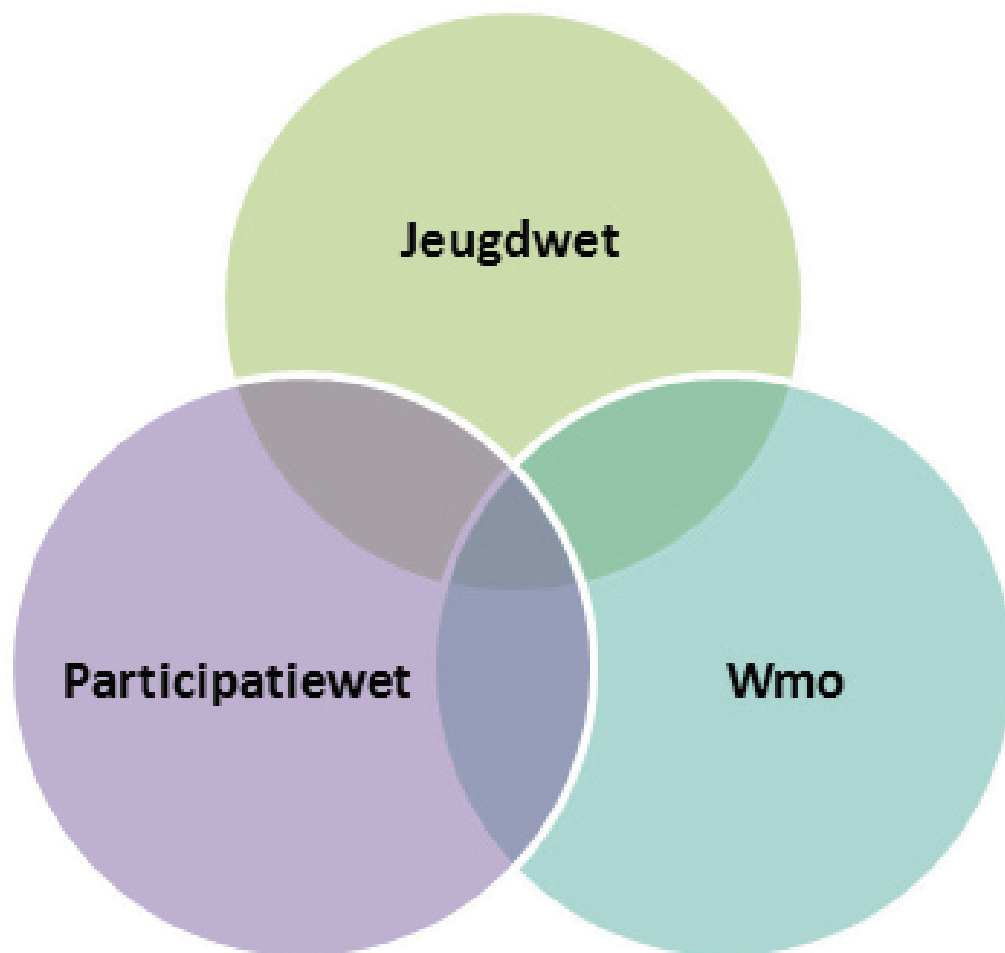
De doelgroepen van de decentralisaties overlappen elkaar. Zo kan iemand werkzoekend zijn, ondersteuning nodig hebben vanwege een beperking en jeugdhulp krijgen. De decentralisaties komen, bij wijze van spreken, op huishoudenniveau bij elkaar. Als de beoogde doelgroepen onder regie van de gemeente komen, biedt dat kansen tot het samenstellen van samenhangende arrangementen in plaats van de huidige gescheiden, vaak niet op elkaar afgestemde en soms overlappende, voorzieningen die vaak net weer even anders georganiseerd zijn.

Samenhangende organisatie en uitvoering

Het kabinet verwacht dat gemeenten, door de ervaringen die zij al hebben met Re-integratie, Jeugdhulp en de Wmo, straks zorgen voor een samenhangende organisatie en uitvoering op het gehele gemeentelijke sociale domein.

Is het haalbaar?

De beoogde samenhang van het kabinet wordt inhoudelijk onderschreven en Heerlen ziet mogelijkheden om hierin, samen met relevante aanbieders, kansen te benutten. De vraag doet zich echter wel voor of, gezien de sociale problematiek van Heerlenaren, de decentralisaties haalbaar zijn met de bijbehorende door het Rijk gekorte budgetten.

Veel Heerlense huishoudens krijgen te maken met de decentralisaties, soms met meerdere decentralisaties tegelijk.

2 Transformatie sociaal domein

2.1 Van voorzieningen naar eigen kracht en participatie

2.1.1 Kanteling

We willen in Heerlen een samenhangende aanpak voor het gehele sociale domein. De inwoners van onze stad staan hierbij centraal. Hierbij wordt de totale leefsituatie van de burger meegenomen. Er wordt gestart bij de mogelijkheden en talenten van mensen. Het zelf oplossend vermogen van burgers wordt aangesproken en tegelijk is er aandacht voor mensen in een kwetsbare positie. We willen daarmee bereiken dat:

- Kinderen gezond en veilig opgroeien;
- Burgers meedoen naar vermogen;
- Mensen zoveel mogelijk zelfredzaam en samenredzaam zijn.

Elke Heerlenaar is primair verantwoordelijk voor zichzelf, zijn gezin en het voorzien in zijn levensonderhoud. Sommige burgers hebben, soms tijdelijk, ondersteuning nodig om dit zelfstandig te bereiken. Die ondersteuning heeft dan de volgende kenmerken:

- De ondersteuning is gericht op het vergroten van participatie en eigen kracht;
- Burgers voeren zoveel mogelijk zelf de regie en sturing over hun leven;
- De ondersteuning is integraal, op maat en laagdrempelig;
- De ondersteuning vindt, daar mogelijk en nodig dicht bij de burgers plaats;
- De ondersteuning is eenvoudig waar mogelijk, specialistisch waar noodzakelijk;
- Er is sprake van één gezin, één plan, één regisseur.

Speerpunt 1 - Eigen verantwoordelijkheid

Elke Heerlenaar is primair verantwoordelijk voor zichzelf, zijn gezin en het voorzien in zijn levensonderhoud. Sommige burgers hebben (tijdelijk) ondersteuning nodig om deze verantwoordelijkheid te kunnen nemen.

Bovengenoemde vraagt om een grotere en meer leidende rol voor de burger bij het formuleren van zijn vraag, maar ook bij de oplossing van zijn problemen. Dit betekent een verandering in denken van “waar heb ik recht op” naar “wat kan ik, samen met mijn omgeving, zelf doen”. En dat betekent voor de ondersteuning van kwetsbare burgers goed luisteren en aansluiten bij de burger: van ‘zorgen voor, naar zorgen dat’. Daarbij focussen we niet op de beperkingen van mensen (wat kan ik niet) maar op de mogelijkheden (wat kan ik wel).

Participatie centraal

Voor wie het kan, is meedoen in de vorm van werken het doel. Maar ook meedoen om erbij te horen; om een bijdrage te leveren en op eigen benen te staan. Meedoen naar vermogen; ieder op zijn eigen manier en naar eigen mogelijkheden, met of zonder loonwaarde. Om ervoor te zorgen dat iedereen mee kan doen, moeten we ook investeren in de jeugd. We willen dat jeugdigen gezond en veilig opgroeien, hun talenten ontwikkelen en naar vermogen participeren in de samenleving: liefst in hun eigen buurt naar school kunnen gaan en deelnemen aan sport en verenigingen e.d.. Daar waar ondersteuning en zorg nodig is die niet binnen de eigen omgeving geboden kan worden, kan de burger een beroep doen op voorzieningen die door de gemeente geboden

¹⁰ Loonwaarde is de in geld uitgedrukte waarde van het werk dat iemand kan verrichten.

worden. Als dit geen of onvoldoende oplossing biedt, worden door de gemeente (duurdere) maatwerkvoorzieningen aangeboden. In onze verwachtingen naar onze burgers zijn we helder. Wie kan meedoen, doet dat ook. En als het nog even niet lukt, dan gaan we er van uit dat onze burgers alles doen wat binnen hun mogelijkheden ligt om meedoen en participatie wél mogelijk te maken. We spreken mensen aan op het inzetten van hun 'eigen kracht'. Dit klinkt vanzelfsprekend, maar is toch een verandering ten opzichte van het huidige systeem, dat meer claimgericht is. Niet voor niks wordt deze gedachtegang 'de kanteling' genoemd.

De gedachtegang van de kanteling en mee doen naar vermogen zet zich voort binnen de inzet van het gemeentelijk armoedebeleid. Gestreefd wordt naar een activerend armoedebeleid. Participatie is de beste manier om aan armoede te ontsnappen. Armoedebeleid met daarin de opgenomen voorzieningen moet daarom burgers ook stimuleren om aan de slag te gaan. De decentralisaties plaatsen armoedebeleid in een breder perspectief dan alleen de participatiewet. Uitgangspunten die het kabinet hierbij heeft zijn:

- iedereen doet mee naar vermogen;
- werken moet lonen;
- financiële ondersteuning voor de meest kwetsbare;
- kinderen mogen niet de dupe zijn.

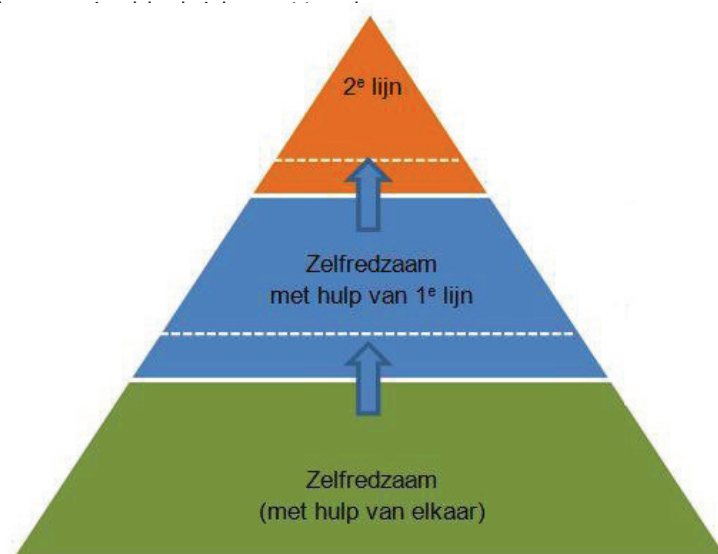
De haalbaarheid van de realisatie van de uitgangspunten is een belangrijk aandachtspunt vanwege de bij de decentralisaties gekorte budgetten en de specifieke Heerlense situatie. Evengoed gaan we de komende tijd aan de slag met armoedebeleid dat recht doet aan bovenstaande.

2.1.2 Nieuwe kijk op ondersteuning

De rijksoverheid heeft als vertrekpunt dat burgers in staat zijn zelfstandig hun leven te leiden en eigen problemen op te lossen. Dit houdt in dat burgers zelfstandig in hun levensonderhoud kunnen voorzien door middel van participatie, hun eigen sociaal leven hebben, maatschappelijk betrokken zijn.

Burgers die zelfredzaam zijn weten de weg te vinden naar de betreffende instanties indien zich problemen voordoen op de verschillende leefgebieden. Ook bij afnemende zelfredzaamheid is het streven dat burgers zo lang mogelijk zelf de regie op hun leven houden.

In werkelijkheid zijn burgers lang niet altijd zo zelfredzaamheid. Niet iedereen weet de weg naar voorzieningen te vinden, is in staat om in eigen levensonderhoud te voorzien en heeft een netwerk om op terug te vallen. Het versterken van de eigen kracht en zelfregie van juist de meer kwetsbare burgers en het versterken van het sociale netwerk daaromheen is dan ook al langer

Nulde lijn: de burger faciliteren in de eigen kracht en samenkracht.

De basis, dat zijn de burgers zelf. In eerste instantie zorgen zij voor zichzelf en voor elkaar. Van burgers wordt verwacht dat zij bereid zijn zich af en toe in te zetten voor anderen in hun omgeving. De gemeenten investeren in de kracht van de burgers en de samenleving. Dit doen zij in de 'nulde' lijn waar lichte ondersteuning en algemene voorzieningen worden geboden.

Het gaat om initiatieven van burgers, bedrijven en organisaties bijvoorbeeld: vrijwilligerswerk, mantelzorg en informele netwerken en goede basisvoorzieningen zoals consultatiebureaus, scholen, peuterspeelzaalwerk/kinderopvang, werkgeversdienstverlening en wijkcentra. Het betreft ook activiteiten zoals opvoedondersteuning, jongerenwerk en een boodschappenservice.

Eerste lijn: het ondersteunen richting eigen kracht en samenkracht.

Bij eerstelijns ondersteuning gaat het om goed toegankelijke, individuele ondersteuning aan burgers door bijvoorbeeld de huisarts, de jeugdgezondheidszorg, medewerkers van het job-center, job-coach, de begeleiding van het jongerenloket richting school en maatschappelijk werk. Indien nodig wordt een breed scala aan kortdurende hulpverlening en ondersteuning geboden. Hierbij kan ook de diagnose gesteld worden dat meer specialistische hulp nodig is.

Tweede lijn: de ondersteuning vanuit specialisme.

Aan de top bevindt zich de langdurige en/of specialistische zorg voor een kleine groep burgers in de samenleving. De tweede lijn omvat complexe en/of langdurige zorg. Het gaat om een geïndiceerde professionele begeleiding van en hulpverlening aan kwetsbare groepen. Het betreft bijvoorbeeld specialistische hulp door professionals als psychologen en psychiaters. Daarnaast gaat het om langdurige zorg/begeleiding zoals individuele begeleiding, dagbesteding en intramurale jeugdzorg.

Voor de ambtelijke organisatie ligt op uitvoeringsniveau een rol op de eerste maar met name de tweedelijns ondersteuning. In de eerste lijn vanuit de sociale wijkteams (zie paragraaf 2.4.1) in de rol van generalisten, maar in de tweede lijn vanuit de specialisme zoals een schuldhulpverlenings-traject, beoordelen van het recht op inkomensondersteuning, de langdurige ondersteuning bij re-integratie, de verstrekking van individuele voorzieningen en handhaving.

Door de basis te versterken en te verbreden, hoeft minder een beroep gedaan te worden op specialistische ondersteuning.

2.2. De vernieuwde sociale infrastructuur als basis voor de drie decentralisaties

Wij werken aan een vernieuwing van de sociale infrastructuur die een basis vormt voor de nieuwe taken van de gemeente in het sociale domein. Deze moet voorzien in alle functies die nodig zijn voor de uitvoering van de nieuwe taken:

Speerpunt 2 - Eigen kracht

Wij investeren in de basis: inzet op eigen kracht en samenkracht, preventie en het versterken en verbreden van laagdrempelige voorzieningen waardoor het beroep op dure, specialistische ondersteuning beperkt wordt. Deze specialistische ondersteuning blijft waar nodig wel beschikbaar.

- *Preventie*: het stelsel voorziet in activiteiten op het gebied van informatie, advies, voorlichting, vinger aan de pols, bevorderen van gezond gedrag en sociale cohesie en tegengaan van ernstigere (gezondheids)problemen.
- *Signalering*: het stelsel voorziet in vroegtijdige en laagdrempelige signalering van problemen.

- *Informatie en advies*: het stelsel voorziet in allerlei vormen van informatie en advies, gericht op de ondersteuningsvragen van inwoners op alle levensgebieden.
- *Toeleiding naar ondersteuning*: het stelsel voorziet in een toegang tot en toeleiding naar ondersteuning die aansluit bij de vragen van inwoners.
- *Bieden van ondersteuning*: het stelsel voorziet in vormen van ondersteuning die aansluiten bij de vragen van inwoners.
- *Coördinatie van ondersteuning*: het stelsel voorziet in het organiseren van samenhang in de ondersteuning rondom één huishouden, één plan, één aanpak, ook op school.
- *Vangnet*: het stelsel voorziet in activiteiten gericht op het opvangen van inwoners die in een crisissituatie verkeren en op het zo snel mogelijk stabiliseren van de situatie.

Speerpunt 3 – Behoeftte burger centraal

De ondersteuningsstructuur organiseert zich rondom de behoefte van inwoners en niet rondom de verschillende domeinen en wetten die aan de taken ten grondslag liggen. De invulling van de ondersteuningsstructuur kan per buurt of stadsdeel verschillen.

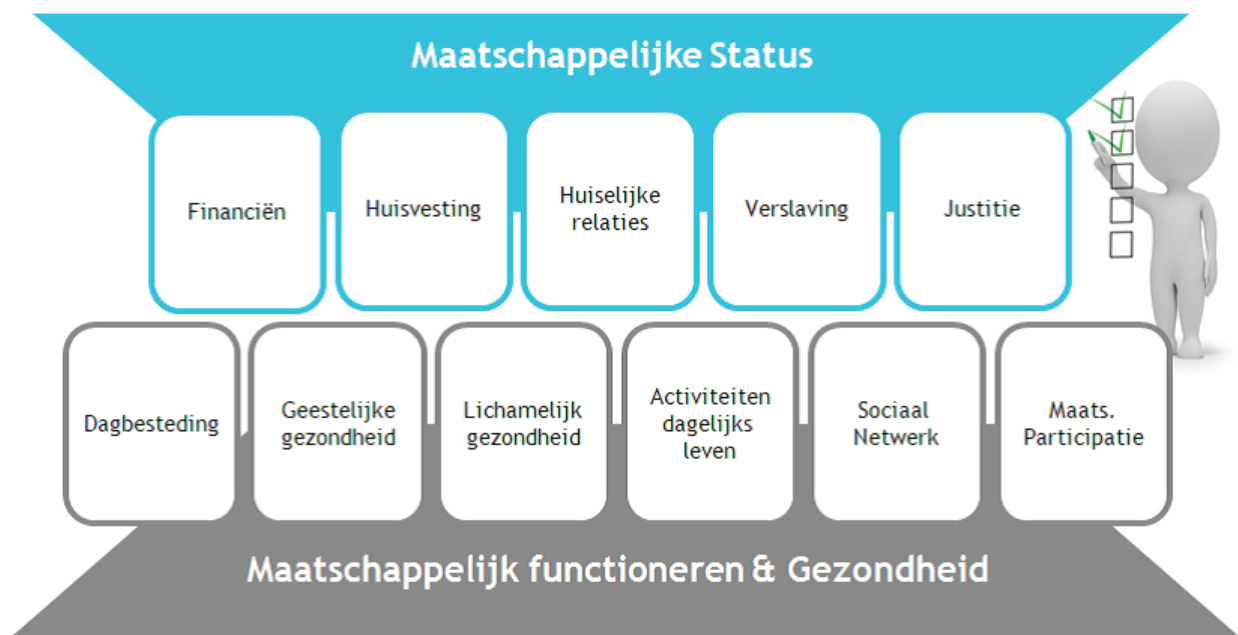
Kenmerk van de ondersteuningsstructuur is dat het zich organiseert rondom de vragen van inwoners en niet rondom de verschillende domeinen en wetten die aan de taken ten grondslag liggen. Het gaat steeds om de algemene vraag: wat is er nodig voor deze persoon om zo veel mogelijk zelfredzaam te zijn en mee te doen in de samenleving? En wat is er nodig voor dit gezin zodat de kinderen gezond en veilig kunnen opgroeien? En wat is er nodig in de buurt en het stadsdeel?

De inwoners van Heerlen vormen de basis van de infrastructuur van de toekomst. Hun mogelijkheden en probleemoplossend vermogen worden benut voor een krachtige samenleving, meer zelfredzaamheid en samenredzaamheid. De houding van gemeente en professionele organisaties moet daarvoor veranderen. We starten bij de mogelijkheden en talenten van inwoners. We praten met inwoners in plaats van over hen, we bouwen op hun mogelijkheden en talenten en we nemen belemmeringen weg voor initiatieven die zij nemen.

2.3 Integraal werken

Huishoudens waar sprake is van meervoudige problematiek hebben vaak te maken met meerdere hulpverleners, consultants en instanties. Vaak is de afstemming tussen deze personen niet optimaal. Ook wordt veel dubbel werk verzet, doordat elke instantie zijn eigen intake heeft, werkt met eigen diagnose-instrumenten, eigen methodieken, verslaglegging en verantwoording etc.

Om integraal te kunnen werken is het ook van belang dat we zoveel mogelijk dezelfde taal spreken. Om in kaart te brengen op welke levensdomeinen ondersteuning geboden is, kiezen we voor de Zelfredzaamheid-Matrix (ZRM). De ZRM kent elf 'leefgebieden' (zie afbeelding). Op eenvoudige wijze kan in kaart gebracht worden hoe het ten aanzien van de verschillende leefgebieden gesteld is met de mate van zelfredzaamheid. Deze matrix wordt op steeds meer plaatsen, ook binnen onze regio, met succes toegepast, waaronder ons eigen jongerenloket. Inmiddels is een supplement van de ZRM ontwikkeld rondom ouderschap.

De zelfredzaamheidsmatrix is een goed instrument om te bepalen op welke levensgebieden er ondersteuning nodig is. Om te bepalen of en in welke mate en vorm ondersteuning nodig is, kan nader onderzoek noodzakelijk zijn. Door de ZRM periodiek in te vullen voor een burger kan de voortgang op de zelfredzaamheid van de verschillende leefgebieden gemonitord worden.

Speerpunt 4 - Integraal werken: één taal

Om de zelfredzaamheid op alle leefgebieden in kaart te brengen en te monitoren maken we gebruik van één en hetzelfde instrument voor alle domeinen: de Zelfredzaamheid-Matrix (ZRM).

2.4 Toegang

De huidige ondersteuning is versnipperd en in hoge mate gespecialiseerd. Voor verschillende leeftijden en voor verschillende doelgroepen zijn er allerlei vormen van ondersteuning. Ondersteuning is gericht op het 'opheffen' van de beperkingen. In de nieuwe sociale infrastructuur staan juist de mogelijkheden van mensen centraal om zelf of met elkaar hun situatie te verbeteren. De ondersteuning is erop gericht die mogelijkheden te vergroten. Ondersteuning begint dus niet primair bij het probleem, maar bij de mogelijkheden. En om die ondersteuning zo goed mogelijk vorm te geven, kijken we naar mensen in hun totale context.

Het is belangrijk dat ook per 1 januari 2015 voor burgers en professionals duidelijk is waar ze terecht kunnen met hun ondersteuningsvraag. De vormen van toegang moeten aansluiten op de vraagpatronen van burgers. Er wordt hierbij een onderscheid gemaakt tussen enkelvoudige problematiek en meervoudige problematiek.

Speerpunt 5 - De juiste schaal: niet alles in de stadsdelen

We doen de zaken op de juiste schaal: op gemeentelijk niveau, stadsdeelniveau, buurniveau of schoolniveau, of bij de mensen thuis. Daarbij wegen we het belang van nabijheid af en de schaal die het meest efficiënt is.

Hoe de toegang het beste georganiseerd kan worden voor de verschillende ondersteuningsvragen wordt het komend jaar nader uitgewerkt. Daarbij kijken we wat het beste werkt. Niet alles hoeft op buurt- of stadsdeelniveau geboden te worden. Wat goed functioneert, zoals de Zorgadviesteams (ZAT's) laten we vooralsnog intact. Sommige functies, zoals het jongerenloket, kunnen het beste op gemeentelijk niveau worden aangeboden omdat daar op één plek alle benodigde expertise al gebundeld aanwezig is en van jongeren verwacht mag worden dat zij voor vragen op het gebied van werk en inkomen 'naar Heerlen' gaan.

2.4.1 Sociale wijkteams in de stadsdelen

In alle stadsdelen gaan we met sociale wijkteams werken. In deze teams werken generalisten: professionals die breed kijken naar de situatie en daarbij alle leefgebieden in ogenschouw nemen. De sociale wijkteams zijn er voor de mensen met meervoudige problemen. Samen met de mensen om wie het gaat zoekt de generalist naar oplossingen. Daarbij worden de mensen gestimuleerd om de regie over het eigen leven weer op te pakken en wordt de vraag beantwoord welke stappen zij zelf kunnen zetten om hun zaken op te lossen. Wanneer er sprake is van meervoudige problematiek maar wel een hogere mate van zelfredzaamheid zal de bemoeienis van het sociale wijkteam vaker van korte duur zijn en weinig frequent. Voor de mensen met meervoudige problematiek, die beperkt zelfredzaam zijn, geldt dat zij langdurig in beeld zijn, en zo nodig ook in beeld blijven, bij het sociale wijkteam

Speerpunt 6 – Sociaal wijkteam voor meervoudige problematiek

Het sociaal wijkteam richt zich op burgers met meervoudige problematiek. Het wijkteam werkt integraal op alle leefgebieden. Daarbij worden de mensen gestimuleerd om de regie over het eigen leven weer op te pakken.

Om meer proactief te kunnen werken, hanteren we het 'erop-af-principe'. Daar waar we als gemeente bekend zijn met zeer hoge risico's (sociaal, maatschappelijk, economisch) wachten we niet op zorg- en hulpvragen maar gaan we er nadrukkelijk op af. Dit doen we op basis van Maatschappelijke Kosten-Baten Analyses (MKBA), wijkanalyses en onze eigen ervaringen. Door er snel bij te zijn, voorkomen we erger. Ernstige schuldenproblematiek, die zich uit in het niet betalen van de water-, energierekening en de huur, is bijvoorbeeld zo'n signaal. Ook bij ernstige opvoedproblemen komen we proactief in actie.

Speerpunt 7 – Erop af!

Het sociaal wijkteam werkt vanuit het 'erop-af-principe'. We wachten niet op hulpvragen maar benaderen actief de mensen waarvan we signalen hebben dat er sprake is van ernstige problematiek.

¹¹ MKBA: wordt in kaart gebracht wat de opbrengsten zijn van investeringen: zowel de financiële als de maatschappelijke opbrengsten.

¹² Sociale wijkteams in ontwikkeling. Inrichting, aansturing en bekostiging. Transitiebureau, juli 2013.

Het sociale wijkteam is een belangrijke schakel binnen onze totale aanpak in het sociale domein. Een goede invulling van de sociale wijkteams is bepalend voor het behalen van de gewenste resultaten, zowel in kwaliteit als in kosten. In Heerlen heeft de besluitvorming over de inrichting van sociaal wijkteams al plaatsgevonden. In 2013-2014 worden in alle stadsdelen sociale wijkteams opgericht en wordt ervaring opgedaan met de nieuwe manier van werken. Omdat de problematiek niet gelijkmatig over de stad verdeeld is, kan de omvang en de samenstelling van het team per stadsdeel verschillen. Om integraal te kunnen werken is het van belang dat deskundigheid op alle drie de decentralisaties aanwezig is in het sociaal wijkteam. De wijze waarop zal nader uitgewerkt worden in een uitvoeringsplan.

Speerpunt 8 –Niet elke wijk hetzelfde

De samenstelling en omvang van het sociaal wijkteam kan verschillen, al naar gelang de problematiek. Deskundigheid op alle drie de decentralisaties moet aanwezig zijn in het sociaal wijkteam. De wijze waarop zal nader uitgewerkt worden in een uitvoeringsplan.

3. Opdrachtgeverschap en regie

3.1 Rol van de gemeente

De gemeente heeft meerdere rollen:

- Kaderstellend (beleidsbepaling)
- Ondersteuning bij participatie (waar nodig)
- Beoordelen van het recht op (inkomens)ondersteuning
- Verstrekken van voorzieningen, waaronder straks ook jeugdhulp en jeugdzorg
- Handhaving
- Uitvoering
- Controlerend en achteraf toetsend

De wijze waarop de gemeente deze rollen invult verschilt. Soms is de gemeente (mede) uitvoerder, maar meestal voert de gemeente de regie. Dat kan in de vorm van opdrachtgever, maar ook als verbinder/makelaar of als aanjager. Als het om de WWB en de participatiewet gaat, is de gemeente daarnaast ook werkgever: ook de gemeente zal haar bijdrage moeten leveren als het gaat om het in dienst nemen van werknemers met een beperking.

In dit hoofdstuk gaan we nader in op de rol van de gemeente als regievoerder en de positie die wij willen innemen ten opzichte van onze burgers en de maatschappelijke instellingen.

3.2 Gemeente is regievoerder

De gemeente voert de regie en bepaalt de koers en de wijze waarop de structuur rondom de drie decentralisaties wordt vormgegeven. Het belang dat we daarbij hebben is groot, gezien de financiële en inhoudelijke taakstelling. De zorg en ondersteuning moet anders (kanteling) en met veel minder geld georganiseerd gaan worden. De gemeente staat aan het roer, maar is soms ook (mede)uitvoerder. De instellingen die zorg en begeleiding aanbieden zijn volgend dan wel faciliterend, maar ook medeverantwoordelijk en belanghebbend als het gaat om het opnieuw vormgeven van het sociale domein.

De gemeente bepaalt de wijze waarop we de financieringsstructuur gaan vormgeven. Deze is leidend in de ruimte die aanbieders krijgen om de ondersteuning in te zetten. De gemeente bepaalt welke resultaten zij in samenwerking met aanbieders wil realiseren.

Speerpunt 9 –Gemeente aan het roer

De gemeente heeft de regie en bepaalt welke resultaten zij in samenwerking met maatschappelijke partners wil realiseren. Door middel van een efficiëntere uitvoering moeten besparingen gerealiseerd worden om goede ondersteuning te kunnen blijven garanderen.

De gemeente werkt binnen de door het Rijk beschikbaar gestelde budgetten voor het Sociale Domein. Efficiencykortingen op de budgetten zullen worden ingeboekt door het Rijk. We moeten door middel van een efficiëntere uitvoering besparingen op de uitgaven realiseren. Om toch

¹³ In de concept Jeugdwet staat dat gemeenten voor een aantal taken op regionaal niveau moeten samenwerken. Dit betreft in ieder geval de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen, jeugdreclassering, bepaalde specialistische vormen van jeugdhulp, de gesloten jeugdhulp en het Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (AMHK).

goede, betaalbare ondersteuning te kunnen blijven garanderen, moet de gemeente de regie in eigen hand houden.

3.3 Partnerschap

Het sociale domein is complex. De gemeente heeft weleens waar de regie , maar wil zowel voor de beleidsvorming alsook de uitvoering gebruik maken van de deskundigheid en inzet van anderen en de reeds aanwezige sociale infrastructuur. Continuïteit is van belang: zowel voor de burger als voor zorginstellingen die als werkgever meer zekerheid willen over de keuzes die de gemeente nu en op langere termijn maakt om te kunnen anticiperen en investeren.

De rol die de gemeente kiest kan verschillen maar, waar mogelijk, kiest de gemeente de rol van partner. Dat betekent: samen met betrokkenen instellingen of burgers, in een proces van co-creatie komen tot oplossingen. Daarbij hoort dat ook de verantwoordelijkheden gedeeld worden: samen staan voor de consequenties van een keuze.

Speerpunt 10 –Voorkeur voor partnerschap

De rol die de gemeente kiest kan verschillen maar de gemeente kiest waar mogelijk voor partnerschap. Dat betekent een langdurige samenwerkingsrelatie gebaseerd op vertrouwen, co-creatie en medeverantwoordelijkheid.

3.4 Social Return en werkgeverschap

In de afspraken die de gemeente maakt met contractpartners, is sprake van social return on investment: in ruil voor contractering worden mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan een baan bij betreffende aanbieder geholpen. Dit vragen wij ook aan onze zorgaanbieders. Deze afspraken kunnen uitgebreid worden met andere doelgroepen, die niet een reguliere baan kunnen vervullen, maar wel anderszins kunnen participeren. Zorgaanbieders hebben daarin op hun beurt ook een aanbod aan de gemeente en andere werkgevers: het begeleiden van mensen met een beperking/arbeidshandicap op de werkplek: individueel en groepsgewijs.

Speerpunt 11 – Afspraken met zorgaanbieders

Wij willen met zorgaanbieders afspraken maken over werkgelegenheid, arbeidsmarktbeleid en social return on investment.

Veel Heerlenaren zijn werkzaam in de zorg. Bezuinigingen in de zorg die ten kosten gaan van de inzet van professionals, hebben dus meteen ook een werkgelegenheidseffect. Daarom willen wij als gemeente graag met onze partners in gesprek om te onderzoeken hoe we die effecten samen het hoofd kunnen bieden. Op de langere termijn zal juist veel vraag naar verzorgenden ontstaan en krapte op de arbeidsmarkt. Ook die uitdaging willen we graag samen aangaan.

4. Herijking beleid: prioritering, sturing en samenhang op diensten en doelgroepen

Budget leidend

Vanuit het Rijk wordt er per decentralisatie een budget ter beschikking gesteld voor de uitvoering van de taken die gepaard gaan met de decentralisaties. Dit gaat gepaard met forse bezuinigingen. We willen dat dit budget wordt aangewend voor de drie decentralisaties (de 3D's). Het landelijke budget is taakstellend en vraagt om een effectieve en efficiënte wijze van werken. De wetten geven, zoals het nu lijkt, geen ruimte voor prioritering in doelgroepen. Met andere woorden, behoort een Heerlense burger tot de wettelijke doelgroep en heeft deze een ondersteuningsvraag, dan moet de gemeente de burger ondersteunen. Er is daarbij sprake van een zogenaamde 'open einde financiering': we kunnen geen ondersteuningsvragen afwijzen omdat het budget op is. In de wijze waarop we deze ondersteuning bieden heeft de gemeente vaak wel beleidsvrijheid, en daar zit de mogelijkheid om te sturen. Om goede, betaalbare ondersteuning te kunnen blijven garanderen, houden wij de regie in eigen hand. Dit betekent ook dat de burgers die nu te decentraliseren zorg ontvangen, veelal een ander ondersteuningsaanbod van de gemeente gaan krijgen.

Speerpunt 12 –Budgetten decentralisaties leidend

We gaan de door het Rijk ter beschikking gestelde budgetten aanwenden voor de uitvoering van de decentralisaties.

Aanpalend beleid

Dit betekent echter ook dat, naast het ontwikkelen van nieuw beleid rondom de nieuwe doelgroepen en wetgeving, gekeken moet worden naar het reeds bestaande, en soms ook bovenwettelijke, beleid. Dit houdt in dat er een herijking moet plaatsvinden van het beleid binnen de programma's Sociale Infrastructuur en Economische Stimulering. En daar waar nodig en mogelijk prioritering moet worden aangebracht. De focus ligt nu vooral op een tijdige, integrale en goede implementatie van de nieuwe taken in het kader van de decentralisaties. Maar de aandacht zal de komende periode ook moeten uitgaan naar de aansluiting met de andere relevante beleidsterreinen: gezondheidsbeleid, onderwijsbeleid, arbeidsmarktbeleid en economie, regionale aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling, welzijnsbeleid, sportbeleid en cultuur, maar ook stedenbouw, volkshuisvesting etc.

Speerpunt 13 –Herijking beleid

We gaan het bestaande en flankerend beleid herijken en prioriteren de wettelijke ondersteuningsplicht die we als gemeente hebben.

Ontschotting

Als gevolg van de beperkte middelen dreigt er onderlinge concurrentie tussen doelgroepen en wetten. Dit moet voorkomen worden. Het ligt in de verwachting dat de budgetten voor de drie decentralisaties door het Rijk ontschot worden en de gemeente veel beleidsvrijheid krijgt om binnen de wettelijke kaders zorg op maat te leveren. Dat biedt ons de kans om, binnen genoemde grenzen, daadwerkelijk de ondersteuningsbehoefte van kwetsbare burgers leidend te laten zijn. Door budgetten ontschot in te zetten kunnen we meer resultaten boeken. Maar dat betekent ook dat de gemeentelijke organisatie ontschot moet worden.

Speerpunt 14 –Ontschot gebruik budgetten

De drie decentralisaties vragen om een ontschot gebruik van de budgetten binnen het sociaal domein.

5 Tot slot

De gemeente Heerlen staat aan de vooravond van grote veranderingen op het sociale domein. De decentralisaties vragen de actieve inzet van politiek, bestuur, organisaties in het maatschappelijk middenveld en vooral ook van inwoners. Het komende jaar staat in het teken van de daadwerkelijke inrichting. Dit heeft gevolgen voor het aanbod aan inwoners. Speciale aandacht gaat uit naar communicatie met alle betrokken partijen, de sociale wijkteams, de begroting 2015, beleidsplannen en verordeningen. Alles met het doel om uiterlijk 1 januari 2015 in de startblokken te staan. De raad krijgt relevante voorstellen daartoe in de loop van 2014 aangereikt.

